

Gyermekgondozási támogatások – GYES/GYET

GYES

Ki jogosult gyermekgondozási segélyre?

- a szülő, a nevelőszülő, a gyám, a 16. életévét betöltött kiskorú szülő (ha a saját háztartásban nevelt gyermekének gyámjával nem él egy háztartásban, feltéve, hogy a gyámhivatal a kiskorú részére engedélyezte a szülői ház elhagyását)
- a gyermek 3. életévének betöltéséig.
- ikergyermekek esetén a tankötelessé válás évének végéig. (A gyermek tankötelessé válásának időpontjaként legfeljebb a gyermek 10. életéve betöltésének napját kell érteni. Amennyiben ikergyermekek esetén a tankötelessé válás éve nem egyezik meg, úgy az ellátást a legkésőbb tankötelessé váló gyermek tankötelessé válása évének végéig folyósítják, legfeljebb a gyermekek tizedik életévének betöltéséig, változatlan összegben. Ebben az esetben a jogosult köteles benyújtani a hatósághoz az iskola igazgatója azon döntésének másolatát, amelyben a jogosult gyermeke tankötelezettségének kezdetét a közoktatásról szóló törvényben foglaltaktól eltérően határozza meg.)
- a tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek tizedik életévének betöltéséig
- a gyermek szülőjének vér szerinti, örökbefogadó szülője, továbbá annak együtt élő házastársa (nagyszülő)

Ki minősül szülőnek?

A vér szerinti, az örökbe fogadó szülő, a szülővel együtt élő házastárs, az a személy, aki a saját háztartásában nevelt gyermeket örökbe kívánja fogadni, és az erre irányuló eljárás már folyamatban van.

Ha a gyermek a gyermekgondozási segélyre jogosító életkort már betöltötte, örökbefogadása esetén az örökbefogadó szülő jogosult gyermekgondozási segélyre?

A gyermek örökbefogadás előtti gondozásba történő kihelyezésének időpontjától számított hat hónap időtartamig gyermekgondozási segélyre jogosult az örökbefogadó szülő - a házastársi és rokon örökbefogadás kivételével -, amennyiben a gyermek az örökbefogadás előtti gondozásba történő kihelyezéskor a harmadik életévét már betöltötte, illetőleg ikergyermekek esetén tankötelessé vált, azonban a 10. életévét még nem töltötte be.

Amennyiben a gyermek a gyermekgondozási segélyre jogosító életkort (3. életév, ikergyermekek esetén a tankötelessé válás éve, tartósan beteg gyermek esetén 10. életév) az örökbefogadás előtti gondozásba történő kihelyezést követő hat hónapon belül tölti be, akkor az örökbefogadó szülő gyermekgondozási segélyre való jogosultsága a gyermek gyermekgondozási segélyre jogosító életkorának betöltését követően a jogosultság kezdő időpontjától számított hat hónap elteltéig meghosszabbodik.

Az örökbefogadó szülő ebben az esetben a gyermekgondozási segély folyósítása mellett kereső tevékenységet heti harminc órát meg nem haladó időtartamban folytathat.

A tartósan beteg, illetve súlyos fogyatékos gyermeket nevelő részére meddig állapítják meg a gyermekgondozási segélyt?

Ha a gyermek tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos, 10. életévének betöltéséig állapítják meg a gyermekgondozási segélyt.

Amennyiben a tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermekre tekintettel családi pótlék iránti kérelmet még nem nyújtottak be, a tartós betegség, illetve súlyos fogyatékoság tényéről szóló, a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról szóló jogszabály szerinti igazolást a gyermekgondozási segély iránti kérelemhez csatolni kell. Ha a gyermek a gyermekgondozási segély folyósításának ideje alatt válik tartósan beteggé, illetve súlyosan fogyatékosná és ennek tényét az igazolás benyújtásával az ellátást folyósító hatóságnál bejelentik, a családi pótlék magasabb összegben történő megállapítása, illetve a gyermekgondozási segélyre való jogosultság időtartamának megváltoztatása iránt új kérelmet nem kell benyújtani.

Milyen feltételek mellett jogosult a nagyszülő GYES-re?

Akkor, ha a gyermek

- első életévét betöltötte, továbbá
- gondozása, nevelése a szülő háztartásában történik, valamint
- a szülők a GYES-ről lemondanak, és egyetértenek abban, hogy az ellátást a nagyszülő vegye igénybe feltéve, hogy mind ő maga, mind a szülő megfelel a jogosultsági feltételeknek.

Érinti-e a nagyszülő GYES-re való jogosultságát az, ha a szülő a gyermek után gyermekápolási táppénzt vesz igénybe?

Nem, a nagyszülő a gyermekgondozási segélyre ez esetben is jogosult.

Jogosult-e a nagyszülő gyermekgondozási segélyre, ha az édesanya napi 8 órában folytat kereső tevékenységet?

A nagyszülő abban az esetben is jogosult a gyermekgondozási segélyre, ha a szülő napi 8 órában folytat kereső tevékenységet.

Van-e lehetőség a gyermekgondozási segély méltányossági alapon történő engedélyezésére?

Igen, a Kincstár vezetője – méltányossági jogkörben eljárva – gyermekgondozási segélyre való jogosultságot állapíthat meg a gyermeket nevelő személynek:

- ha a gyermek szülei a gyermek nevelésében három hónapot meghaladóan akadályoztatva vannak; megállapíthatja, illetőleg meghosszabbíthatja a jogosultságot;
- a gyermek általános iskolai tanulmányainak megkezdéséig, legfeljebb azonban a gyermek 8. életévének betöltéséig, ha a gyermek betegsége miatt a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézményben nem gondozható.

Milyen igazolást kell csatolni a méltányossági kérelemhez?

A kérelemhez csatolni kell az igényben megjelölt októl függően:

- a szülők nyilatkozatát a gyermeknevelésben való akadályoztatásukról;
- a fekvőbeteg-gyógyintézet gyermekgyógyász, vagy gyermekpszichiáter szakorvosának igazolását arról, hogy a gyermek a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézményben nem gondozható, nevelhető;

Hol kell benyújtani a méltányossági kérelmet?

A kérelmet formanyomtatványon az igénylő lakóhelye, tartózkodási helye szerinti Kincstárhoz kell benyújtani.

Lehet-e a gyermekgondozási segély mellett munkát végezni?

A gyermekgondozási segélyben részesülő személy kereső tevékenységet

- a gyermek egyéves koráig nem folytathat,
- a gyermek egyéves kora után heti harminc órát meg nem haladó időtartamban folytathat, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés az otthonában történik,
- a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek egyéves kora után időkorlátozás nélkül folytathat,
- ikergyermekek esetében a gyermekek egyéves kora után időkorlátozás nélkül folytathat azzal a megkötéssel, hogy a gyermekgondozási segélyben részesülő személy ikrek esetében egy gyermek után jogosult a gyermekgondozási segélyre.

A kiskorú szülő gyermekének gyermekgondozási segélyben részesülő gyámja időkorlátozás nélkül folytathat kereső tevékenységet.

A gyermekgondozási segélyben részesülő nagyszülő kereső tevékenységet a gyermek hároméves kora után, heti harminc órát meg nem haladó időtartamban folytathat, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés az otthonában történik.

Az ikergyermekek nevelő szülőnek milyen összegű gyermekgondozási segélyt folyósítanak, ha a gyermekek egy éves kora után heti 30 órában kereső tevékenységet folytat?

Ebben az esetben az ikergyermekek nevelő szülő gyermekgondozási segélyének havi összege azonos az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének (2012-ben 28.500,- Ft) 2 gyermek esetén 200%-ával, 3 gyermek esetén 300%-ával, 4 gyermek esetén 400%-ával, 5 gyermek esetén 500%-ával, 6 gyermek esetén 600%-ával.

Az ikergyermekek nevelő szülőnek milyen összegű gyermekgondozási segélyt folyósítanak, ha a gyermekek egy éves kora után heti 40 órában kereső tevékenységet folytat?

Az ikergyermekek nevelő szülő ebben az esetben egy gyermek után jogosult gyermekgondozási segélyre, melynek összege azonos az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegével.(28.500 Ft.)

Mi a teendője annak a szülőnek, aki a gyermek három éves kora előtt vissza akar térni az eredeti munkahelyére, napi nyolc óras munkaviszonyába?

Ha a szülő a gyermek három éves kora előtt napi nyolc óras munkaviszonyába visszatér dolgozni, be kell jelentenie a munkáltatónak, hogy meg kívánja szakítani a fizetés nélküli szabadságát, s ugyanazon naptól kérnie kell a

gyermekgondozási segély folyósításának megszüntetését, mivel a gyermekgondozási segély folyósítása mellett csak heti 30 órában lehet kereső tevékenységet folytatni.

Előzetesen be kell-e jelenteni a munkáltatónak, ha a szülő meg kívánja szakítani a fizetés nélküli szabadságot?

Ha a munkavállaló a fizetés nélküli szabadságát meg kívánja szakítani, a megszakítási szándékát előzetesen közölnie kell a munkáltatóval. A munkáltató, ha a munkavállaló a fizetés nélkül szabadság kezdetétől számított

- hat hónap letelte előtt kíván munkába állni, a bejelentést követő legfeljebb harminc nap,
- hat hónap elteltével vagy azt követően kíván munkába állni, a bejelentést követő legfeljebb hatvan nap elteltével köteles foglalkoztatási kötelezettségének eleget tenni.

Megilleti-e a felmondási védelem azt a szülőt, aki a gyermek három éves kora előtt megszakítja a fizetés nélküli szabadságát, s a GYES igénybevétele nélkül visszatér eredeti nyolc órás munkakörébe dolgozni?

Igen. A Munka Törvénykönyve szerint a munkáltató rendes felmondással nem szüntetheti meg a munkaviszonyt a gyermek ápolása, illetve gondozása céljára kapott fizetés nélküli szabadságnak - a fizetés nélküli szabadság igénybevétele nélkül is -, a gyermek hároméves koráig terjedő időtartama alatt.

Hány nap szabadság illeti meg a munkába való visszatérésekor azt a szülőt, aki gyermeke gondozása céljából fizetés nélküli szabadságot vett igénybe?

A szabadság megállapítására a Munka Törvénykönyve az irányadó, mely kimondja:

A munkavállalót minden munkaviszonyban töltött naptári évben rendes szabadság illeti meg, amely alap- és pótszabadságból áll.

A munkaviszony szünetelésének időtartamára a következő esetekben jár szabadság:

- a keresőképzetlenséget okozó betegség tartamára;
- a szülési szabadság tartamára;
- a tizennégy éven aluli gyermek gondozása vagy ápolása miatt kapott fizetés nélküli szabadság első hat hónapjára (ha a fizetés nélküli szabadságot 2011. augusztus 1-je után vette igénybe)
- a harminc napot meg nem haladó fizetés nélküli szabadság tartamára;
- a tartalékos katonai szolgálat idejére, és
- minden olyan munkában nem töltött időre, amelyre a munkavállaló távolléti díj-, illetve átlagkereset-fizetésben részesül.

Mennyi időre jár szabadság, ha a szülő a fizetés nélküli szabadságot 2011. augusztus 1-je előtt vette igénybe?

Amennyiben a szülő a fizetés nélküli szabadságot 2011. augusztus 1-je előtt vette igénybe, esetében a szülési szabadság első évére (s nem az első hat hónapra) jár szabadság.

Az alapszabadság mértéke húsz munkanap.

A szabadság a munkavállaló

- huszonötödik életévétől huszonegy;
- huszonnyolcadik életévétől huszonkettő;
- harmincegyedik életévétől huszonhárom;
- harmincharmadik életévétől huszonnégy;
- harmincötödik életévétől huszonöt;
- harminchetedik életévétől huszonhat;
- harminckilencedik életévétől huszonhét;
- negyvenegyedik életévétől huszonnyolc;
- negyvenharmadik életévétől huszonkilenc;
- negyvenötödik életévétől harminc

munkanapra emelkedik.

A gyermekgondozási segély folyósítása alatt a gyermeket el lehet-e helyezni a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézménybe?

A gyermekgondozási segélyre való jogosultságot nem érinti, ha a gyermeket napközbeni ellátást biztosító intézményben helyezik el, feltéve, hogy a gyermekgondozási segélyre jogosult közoktatási intézményben a nappali oktatás munkarendje szerint tanul, illetőleg felsőoktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója.

Abban az esetben,

- ha a GYES-t a szülő részére folyósítják, a gyermeket -a fenti esetet kivéve- egy éves kora előtt nem lehet elhelyezni az intézményben. A gyermek egy éves kora után azonban időbeli korlátozás nélkül elhelyezhető.

- ha a GYES-t a gyám részére folyósítják, a gyermeket egy éves kora előtt is elhelyezheti az intézményben.
  - ha a GYES-t a nagyszülő részére folyósítják, a gyermeket három éves kora előtt nem helyezhető el az intézményben. A gyermek három éves kora után napi 7 órás időtartamot meg nem haladó időtartamban helyezhető el az intézményben
  - ha a gyermekgondozási segélyt az örökbefogadó szülő részére folyósítják a GYES-re jogosító korhatárt betöltött gyermek után, a gyermek napi 7 órás időtartamot meg nem haladó időtartamban helyezhető el az intézményben.
- Ha a gyermeket a fentiekől eltérően napközbeni ellátást biztosító intézményben helyezik el, az ellátás folyósítása szünetel.

Lehet-e a gyermekgondozási segély mellett részösszegű ápolási díjat folyósítani?

A gyermekgondozási segély folyósításával egyidejűleg lehetőség van a részösszegű ápolási díj megállapítására, ha az ápolásra szoruló gyermek fokozott ápolást igényel. Fokozott ápolást igénylő az a személy, aki mások személyes segítségére nélkül önállóan nem képes

- étkezni, vagy
- tisztálkodni, vagy
- öltözködni, vagy
- illemhelyet használni, vagy
- lakáson belül - segédeszköz igénybevételével sem - közlekedni,

feltéve, hogy esetében a fenti pontokban foglaltak közül legalább három egyidejűleg fennáll.

A fokozott ápolást igénylő személy után járó ápolási díj összege azonos a költségvetési törvényben meghatározott alapösszeg (2012-ben 29.500,- Ft) 130%-val. A gyermekgondozási segélyben részesülő személy, ha fokozott ápolásra szoruló beteget ápol, a két ellátás közötti különbözetet kaphatja meg ápolási díjként.

Méltányosságból meghosszabbítható-e a gyermekgondozási segély a tartósan beteg illetőleg súlyosan fogyatékos gyermek 10. életévének betöltésétől 14-dik életévének betöltéséig?

2006. január 1-jét követően nem állapítható meg méltányosságból az ellátás. A tartósan beteg gyermek 10. évének betöltését követően a szülő a helyi önkormányzattól kérheti az ápolási díj megállapítását, ha a gyermek önmaga ellátására képtelen, állandó gondozásra, ápolásra, felügyeletre szorul.

Mi történik abban az esetben, ha a gyermekgondozási segély folyósítására más szerv válik illetékesé?

Ha az Igazgatóság által folyósított gyermekgondozási segély folyósítására más szerv válik illetékesé, az ellátást korábban folyósító Igazgatóság az ügyben keletkezett iratokat haladéktalanul, de legkésőbb az áttételre irányuló kérelem beérkezésétől, illetve az illetékeség hiányának megállapításától számított nyolc munkanapon belül átteszi az illetékesé vált szervhez.

Ha az Igazgatóságnál benyújtott kérelem olyan gyermekre tekintettel kerül benyújtásra, aki után más személynek más Igazgatóság folyósított gyermekgondozási segélyt, a kérelem alapján eljáró Igazgatóság az ellátást korábban folyósító Igazgatóság megkeresésével beszerzi a kérelmező jogosultságát megalapozó iratokat, valamint az ellátásra való jogosultságot megszüntető határozatot. A megkeresett Igazgatóság az ellátás megszüntetéséről hozott határozat jogerőre emelkedésének tényéről és időpontjáról, illetve az ellátás megszüntetéséről hozott határozattal szembeni jogorvoslati eljárásról haladéktalanul értesíti a kérelem alapján eljáró Igazgatóságot.

A fenti eljárásban a kérelmező gyermekgondozási segélyre való jogosultsága csak a megkeresett Igazgatóság ellátás megszüntetéséről hozott határozatának jogerőre emelkedését követően állapítható meg.

A GYERMEKNEVELÉSI TÁMOGATÁS (GYET)

Ki veheti igénybe a gyermeknevelési támogatást?

Gyermeknevelési támogatásra az a szülő, nevelőszülő vagy gyám jogosult, aki saját háztartásában három vagy több kiskorút nevel. A támogatás a legfiatalabb gyermek 3. életévétől 8. életévének betöltéséig jár.

Munkaviszonynak minősül-e a gyermeknevelési támogatás folyósításának időtartama (melyet a köznyelv „főállású anyaságnak” nevez)?

A gyermeknevelési támogatás folyósításának időtartama nyugdíjszerző szolgálati időnek minősül, de nem számít munkaviszonynak.

Méltányosságból meghosszabbítható-e a GYET?

A gyermeknevelési támogatás méltányosságból történő megállapítására, meghosszabbítására 1999. január 1-től nincs lehetőség.

Függ-e a támogatás az előzetes biztosítási időtől?

Nem, biztosítási időtől független az ellátás.

Lehet-e a gyermeknevelési támogatás mellett munkát végezni?

A gyermeknevelési támogatásban részesülő személy kereső tevékenységet heti harminc órát meg nem haladó időtartamban folytathat, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés otthonában történik.

A gyermeknevelési támogatás folyósítása alatt a gyermekeket el lehet-e helyezni a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézménybe?

Igen, a gyermeknevelési támogatásban részesülő szülő időbeli korlátozás nélkül elhelyezheti gyermekeit óvodába, iskolai napközibe.

Mi történik abban az esetben, ha a gyermeknevelési támogatás folyósítására más szerv válik illetékessé?

Ha a gyermeknevelési támogatás folyósítására más Igazgatóság válik illetékessé, az ellátást korábban folyósító Igazgatóság az ügyben keletkezett iratokat haladéktalanul, de legkésőbb az áttételre irányuló kérelem beérkezésétől, illetve az illetékesség hiányának megállapításától számított nyolc munkanapon belül átteszi az illetékessé vált Igazgatósághoz.

Ha az Igazgatóságnál benyújtott kérelem olyan gyermekre tekintettel kerül benyújtásra, aki után más személynek más Igazgatóság folyósított gyermeknevelési támogatást, a kérelem alapján eljáró Igazgatóság az ellátást korábban folyósító hatóság megkeresésével beszerzi a kérelmező jogosultságát megalapozó iratokat, valamint az ellátásra való jogosultságot megszüntető határozatot. A megkeresett Igazgatóság az ellátás megszüntetéséről hozott határozat jogerőre emelkedésének tényéről és időpontjáról, illetve az ellátás megszüntetéséről hozott határozattal szembeni jogorvoslati eljárásról haladéktalanul értesíti a kérelem alapján eljáró Igazgatóságot.

A fenti eljárásban a kérelmező gyermeknevelési támogatásra való jogosultsága csak a megkeresett Igazgatóság ellátás megszüntetéséről hozott határozatának jogerőre emelkedését követően állapítható meg.

Forrás: NEFMI Tájékoztató a gyermekek után járó ellátásokról